

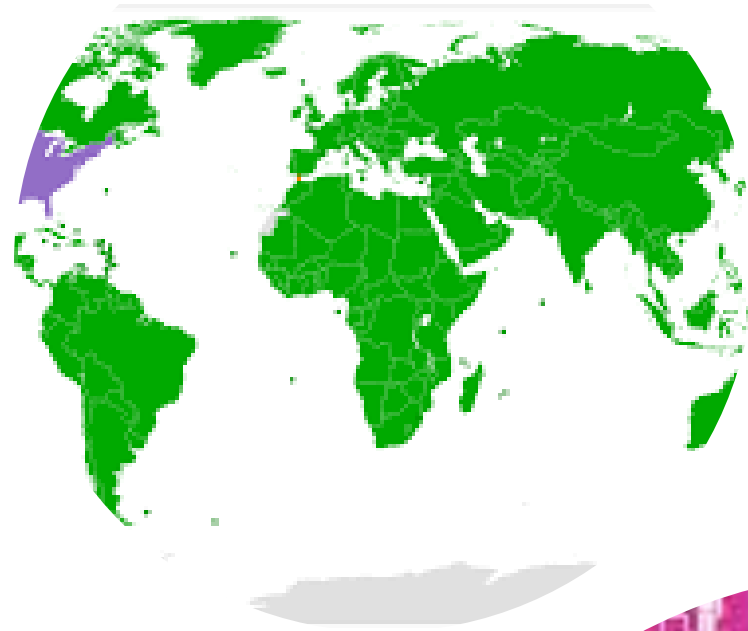
Lux Ágnes (ELTE TáTK, HUN-REN TK JTI)

A jövő generációk és a gyermekek jogai

Gyermekjogi keretrendszer

- 1989 – ENSZ Gyermekjogi egyezménye
- Globális nemzetközi jogi kötelezettség – 192 állam
- Átfogó elvei – zsinórmértékei (2., 3., 6., 12 cikkek)
(- kifejezett utalás a környezet védelmére (24., 29.cikkek)
- Végrehajtás - monitoring (ENSZ Gyermekjogi Bizottsága)

—

“A klímaválság
gyermekjogi válság.”

(UNICEF, 2021)

Children's Climate Risk Index (CCRI)

PILLAR 1: Exposure to climate and environmental shocks and stresses

Water scarcity

Riverine floods

Coastal floods

Tropical cyclones

Vector borne diseases

Heatwaves

Air pollution

Soil and water pollution

PILLAR 2: Child vulnerability

Child health and nutrition

Education

Water, sanitation and
hygiene (WASH)

Poverty, communication assets
and social protection

<https://data.unicef.org/resources/childrens-climate-risk-index-report/>

FIGURE 1 | CHILDREN'S EXPOSURE TO CLIMATE- AND WEATHER-RELATED HAZARDS

Cyclones

1 in 6

children globally
(400 million children)

**Coastal flooding +
storm surges**

1 in 10

children globally
(240 million children)

Riverine flooding

1 in 7

children globally
(330 million children)

Water scarcity

1 in 3

children globally
(920 million children)

A child born in 2020 will experience a **two- to sevenfold increase** in extreme weather events – particularly heatwaves – compared to a child born in 1960, under current climate policy pledges.

Between 2015 and 2018, nearly **8 in 10** countries reported an increase in their population's daily exposure to wildfires.

Source: UNICEF, *The Climate Crisis is a Child Rights Crisis: Introducing the Children's Climate Risk Index*, 2021; Thiery, Wim, et al., 'Intergenerational Inequities in Exposure to Climate Extremes', *Science*, vol. 374, no. 6564, 26 September 2021, pp. 158–160; Watts, Nick, et al., 'The 2019 Report of The Lancet Countdown on Health and Climate Change: Ensuring that the health of a child born today is not defined by a changing climate', *Lancet*, vol. 394, no. 10211, 16 November 2019, pp. 1836–1878.

A gyerekek, mint sérülékeny csoportok

- ENSZ Gyermekjogi Bizottságának Általános Vitanapja, 2016 , Gyermekek jogai és a környezet
 - *Rights of the child: realizing the rights of the child through a healthy environment.*
Adopted by the United Nations Human Rights Council in 2020.
 - *Children's rights and the environment with a special focus on climate change.*
General Comment No. 26. Adopted by the Committee on the Rights of the Child in 2023.
-

Klímakommentár

- „A Bizottság elismeri a generációk közötti méltányosság és a jövő nemzedékek érdekeinek elvét, amely elvekre a megkérdezett gyermekek túlnyomó többsége is hivatkozott. Jóllehet a Földön **jelenleg élő gyermekek jogai** azonnali, sürgős figyelmet igényelnek, **a majd megszülető gyermekek is** jogosultak emberi jogaik maximális érvényesítésére.” (11.pont)
- Magyarul: https://gyermekjogicivilkoalicio.hu/wp-content/uploads/2024/04/UNCRC-26.-sz.-atfogo-kommentar_hu-1.pdf
- Gyermekbarát változat: https://unicef.hu/wp-content/uploads/2024/12/klimakommentar_2024_fin-1.pdf

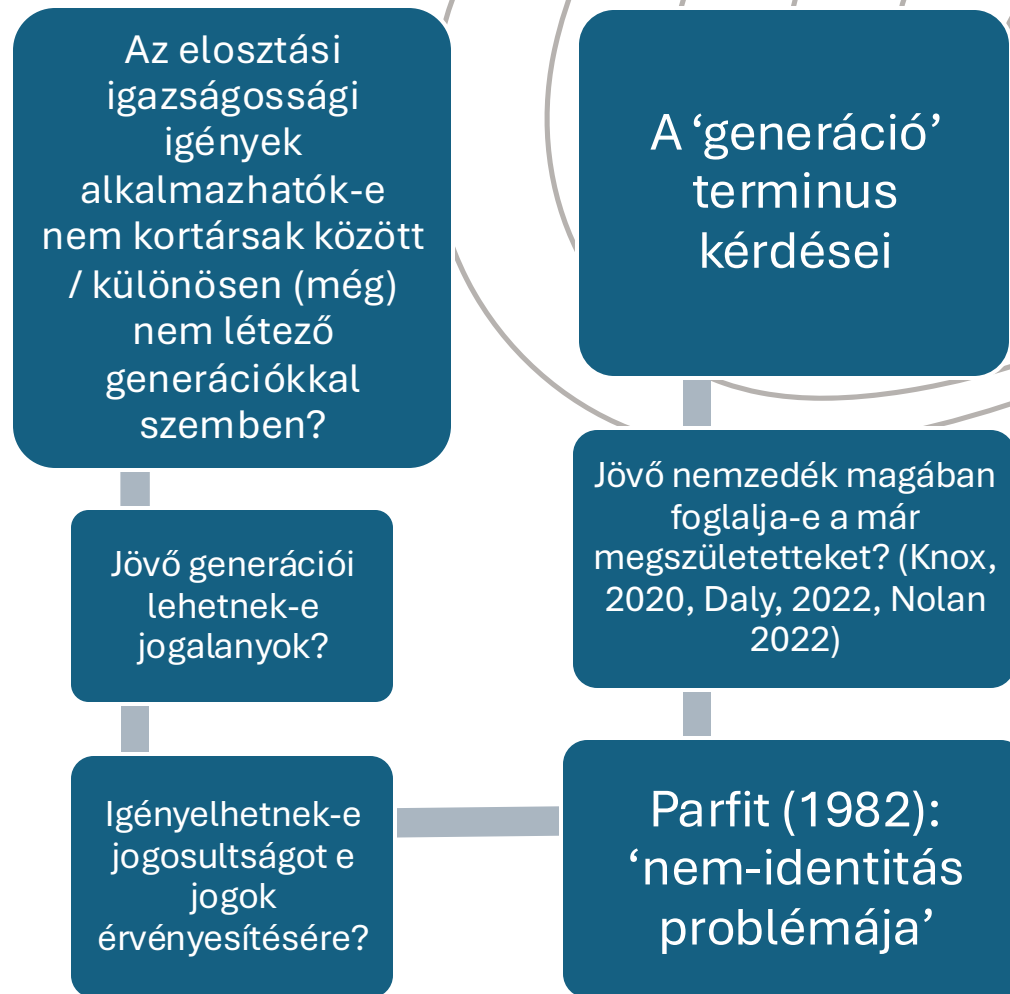
A Sacchi-ügy

- 2021. októberében 16 fiatal beadványt nyújtott be az ENSZ Gyermekjogi Bizottsághoz, a 3. Fakultatív Jegyzőkönyv alapján
- A Bizottság első klíma-ügye
- Hazai jogorvoslatok kimerítésének hiánya
- Nemzetközi emberi jogi testületként először állapította meg, hogy egy részes állam felelősségre vonható a széndioxid-kibocsátásának a gyermekek jogaira gyakorolt negatív hatásaiért a területén belül és kívül egyaránt.

A jövő nemzedékek (jogai ? – érdekei?)

- A nemzedékek közötti méltányosság / szolidaritás / igazságosság
- Soft law jellegű előírások + egyre inkább megjelenik a bírósági joggyakorlatban
- Erős erkölcsi gyökerek - etikai alapok (pl. Ferenc pápa, 2015, 'Laudato Si' enciklika)
- Nemzetközi jogban Edith Brown Weiss: erkölcsi imperatívusból fakadó 3 jogi kötelezettség: lehetőségek, minőség és hozzáférés megőrzése – a Föld 'közös örökség'
- Maastrichti Alapelvek (2023) - az emberi jogoknak nincs időbeli hatálya

A jövő generációi vs. /és? a jelen gyermekei

A gyermekek *per definitionem* megtestesítik és képviselik mind a jelen, mind a jövő generációit (Arts)

A gyermekek, mint a jövő generáció képviselői kategóriájának a használata aláássa a JG nemzetközi emberi jogi keretei fejlődését

A 'jövő generációi' túlhagsúlyozása a jelen kárára nem kívánatos (Humphreys, 2022)

A jelen és a jövő összeér: a gyermekekben

- A környezetvédő aktivizmus új fejezetét jelenti a kortárs klímamozgalom, amely a 2010-es évek közepén jelent meg.
- **‘Greta-generation’**
- Soft-law jogalkotás és policy-alkotás tendenciája
- Gyermekjogi – JG ombudsman-típusú intézmények gyakorlata
- Bírósági esetjog (nemzeti, regionális és nemzetközi jogi bírói fórumok)

Forrás: Greenpeace

Köszönöm a figyelmet!

lux.agnes@hun-ren.tk.hu

lux.agnes@tatk.elte.hu

